

Trosolwg

Mae'r safon hon yn ymwneud â chyflawni arferion sefydlu/ adsefydlu a darparu gweithgareddau sefydlu/ adsefydlu. Ar gyfer y safon hon bydd disgwyl i chi weithio mewn partneriaeth â phobl eraill i nodi, asesu, cynllunio, gweithredu a gwerthuso'r ymyriadau.

Mae'r safon yn berthnasol i bob lefel. Gellir defnyddio adrannau o'r safon at ddibenion cynefino, datblygiad proffesiynol ac ar gyfer hyfforddi. Defnyddir y termau sefydlu/ adsefydlu yn eu hystyr ehangaf yn y safon hon, a bydd unrhyw un sy'n gweithio ar draws y sbectwm nam ar y synhwyrâu yn gwneud rhywfaint o waith gydag unigolion ar ryw bwynt a fydd yn ymwneud â sefydlu/ adsefydlu.

Er mai chi sy'n bennaf gyfrifol am eich datblygiad proffesiynol, mae'r safon yn gofyn hefyd am gymorth rheoli i hwyluso datblygiad proffesiynol parhaus y gweithlu.

Dangos eich perfformiad, eich gwybodaeth a'ch dealltwriaeth

Mae'r adrannau **meini prawf perfformiad** o dan bob elfen, a'r adran **gwybodaeth a dealltwriaeth** yn dynodi meysydd y dylech chi allu dangos eich perfformiad neu eich gwybodaeth a'ch dealltwriaeth ynddynt.

Egwyddor allweddol

Mae cyfathrebu'n sail i'r safon gyfan a'r holl safonau yn y gyfres hon. Mae'n hollbwysig bod y rheiny sy'n gweithio ym maes nam ar y synhwyrâu gyda phlant, pobl ifanc ac oedolion yn meddu ar y sgiliau angenrheidiol a phriodol i gyfathrebu'n effeithiol â phobl a all ddefnyddio amrywiaeth o offer/technegau neu ddulliau cyfathrebu. Mae'r safon hon yn ymwneud â'r rheiny sy'n gweithio gyda phobl â nam ar eu golwg a rhaid i bob cyfathrebu fod yn briodol i'w hanghenion. Mae'n bwysig hefyd bod gweithwyr yn cydnabod yr angen am sgiliau cyfathrebu arbenigol a risg cam-gyfathrebu.

Cynnwys yr uned:

- 1 Gweithio gyda'r unigolyn â nam ar ei olwg a phobl allweddol eraill i nodi'i anghenion a'i ddyheadau er mwyn hybu byw'n annibynnol a chytuno'r rhaglen sefydlu/ adsefydlu
- 2 Cyflawni'r ymyriadau a nodwyd yn y rhaglen sefydlu/ adsefydlu, gan gynnwys hyfforddiant cyfeiriadedd a symudedd, cymhorthion cyfathrebu a chymhorthion i'r rhai prin eu golwg, a therapi a chyfarpar byw bob dydd a hyfforddiant
- 3 Adolygu a gwerthuso'r rhaglen sefydlu/ adsefydlu o ymyriadau gyda'r unigolyn â nam ar ei olwg.

SFCSS9W

Cyflawni ymyriadau sefydlu/ adsefydlu i ddiwallu anghenion pobl â nam ar eu golwg

Meini prawf perfformiad

Gweithio gyda'r unigolyn â nam ar ei olwg a phobl allweddol eraill i nodi'i anghenion a'i ddyheadau er mwyn hybu byw'n annibynnol a chytuno'r rhaglen sefydlu/ adsefydlu

Rhaid i chi allu:

- P1 gweithio gydag unigolion a phobl allweddol eraill i gynnal asesiad gweithrediad priodol
- P2 esbonio diben asesiad gweithrediad i'r unigolyn a phobl allweddol, a'r modd y mae'n cyfrannu at raglen sefydlu/ adsefydlu
- P3 cynorthwyo unigolion i gyfleu eu safbwynt a lleisio unrhyw bryderon a all fod ganddynt
- P4 cynorthwyo'r anghenion emosiynol y gall unigolion eu nodi
- P5 cytuno canlyniadau arfaethedig y rhaglen sefydlu/ adsefydlu gyda'r unigolyn a phobl allweddol eraill
- P6 cynllunio rhaglen o ymyriadau gyda'r unigolyn a phobl allweddol eraill er mwyn cyflawni'r canlyniadau cytûn tuag at fyw'n annibynnol
- P7 esbonio a thrafod yr ymyriadau cynlluniedig, ac yn cofnodi'r penderfyniadau a gytunwyd

Cyflawni'r ymyriadau a nodwyd yn y rhaglen sefydlu/ adsefydlu, gan gynnwys hyfforddiant cyfeiriadedd a symudedd, cymhorthion cyfathrebu a chymhorthion i'r rhai prin eu golwg, a therapi a chyfarpar byw bob dydd a hyfforddiant

Rhaid i chi allu:

- P8 cynnal asesiad risg gyda'r unigolyn a phobl allweddol eraill mewn perthynas â'r unigolyn a'i amgylchedd
- P9 paratoi'r unigolyn a phobl allweddol eraill i ymgymryd â'r rhaglen o weithgareddau a gytunwyd
- P10 gwranddo, a lle bo modd gweithredu ar unrhyw ofnau a phryderon a fynegir gan yr unigolyn o ran disgwyliadau
- P11 cyflawni neu alluogi'r ymyriadau cytunedig a monitro cynnydd
- P12 cofnodi cynnydd ar ganlyniadau, gan gynnwys adborth gan yr unigolyn a phobl allweddol eraill
- P13 gwneud addasiadau a gytunwyd i'r rhaglen sefydlu/ adsefydlu ar sail adborth gan yr unigolyn, pobl allweddol a gweithwyr proffesiynol eraill, a'ch barn broffesiynol chi eich hun

Adolygu a gwerthuso'r rhaglen sefydlu/adsefydlu o ymyriadau gyda'r unigolyn â nam ar ei olwg

Rhaid i chi allu:

- P14 trafod pob rhaglen o ymyriadau'n unigol, ar sail canlyniadau cytûn yr unigolyn ar gyfer byw'n annibynnol
- P15 cysylltu â phobl allweddol eraill a gweithwyr proffesiynol i gael eu barn

SFCSS9W

Cyflawni ymyriadau sefydlu/ adsefydlu i ddiwallu anghenion pobl â nam ar eu golwg

- P16 gwerthuso'r lefel cyflawniadau yn erbyn canlyniadau cytunedig gyda'r holl bobl allweddol
- P17 cydlynu cytundeb ynghylch disgwyliadau'r dyfodol o ran parhau eich cyfranogiad a'r lefel cymorth
- P18 cofnodi camau gweithredu ym mhob cyfnod o'r broses, gan gynnwys tystiolaeth o farnau unigolion a phobl allweddol eraill
- P19 ceisio adborth ar lefelau bodlonrwydd â phawb sydd ynghlwm

SFCSS9W

Cyflawni ymyriadau sefydlu/ adsefydlu i ddiwallu anghenion pobl â nam ar eu golwg

Gwybodaeth a dealltwriaeth

Mae angen i chi wybod a deall:

Gwerthoedd Craidd - Defnyddio a datblygu dulliau a systemau i gyfathrebu, cofnodi ac adrodd

- K1 gofynion cyfreithiol a sefydliadol ar gydraddoldeb, amrywiaeth, gwahaniaethu, hawliau, cyfrinachedd a rhannu gwybodaeth wrth gyfathrebu, cofnodi ac adrodd gydag unigolion, pobl allweddol a phobl eraill
- K2 gwybodaeth ac arfer sy'n sail i'r ymagwedd holistaidd sy'n canolbwyntio ar bobl, sy'n eich galluogi i weithio mewn ffyrdd sydd:
 - K2.1 yn gwneud dewisiadau a lles pennaf yr unigolyn yn ganolog i bopeth a wnewch
 - K2.2 yn darparu cymorth gweithredol i'r unigolion
 - K2.3 yn cydnabod unigrywiaeth unigolion a'u hamgylchiadau
 - K2.4 yn grymuso unigolion i gymryd cyfrifoldeb (i'r graddau y maentyn gallu gwneud hynny ac o fewn unrhyw gyfyngiadau a osodir arnynt), ac i wneud a chyfleu eu penderfyniadau eu hunain am eu bywydau, gweithredoedd a risgiau
- K3 dulliau a ffyrdd o gyfleu sydd:
 - K3.1 yn cefnogi cydraddoldeb ac amrywiaeth
 - K3.2 yn cefnogi hawliau pobl i gyfathrebu gan ddefnyddio'r dull, cyfrwng ac iaith sydd orau ganddynt
 - K3.3 yn foesebol ac yn cadw at unrhyw godau ymarfer sy'n berthnasol i'ch gwaith
 - K3.4 yn parchu syniadau, gwerthoedd ac egwyddorion pobl eraill
 - K3.5 yn sicrhau urddas a hawliau pobl wrth nodi a goresgyn rhwystrau rhag cyfathrebu
- K4 sut i ymdrin â chyfyng-gyngor a gwrthdaro moesebol ar gyfer unigolion, y rheiny sy'n defnyddio gwasanaethau a staff/cydweithwyr, ynglŷn â chyfathrebu, cofnodi ac adrodd
- K5 sut i herio gwybodaeth, dogfennau, systemau, strwythurau, gweithdrefnau ac arferion sy'n rhai gwahaniaethol, yn enwedig o ran anghenion cyfathrebu a gwybodaeth unigolion

Gwerthoedd Craidd - Cyfrannu at ddatblygu a chynnal arferion iach a diogel yn yr amgylchedd gweithio

Mae angen i chi wybod a deall:

- K6 gofynion cyfreithiol a sefydliadol ar gydraddoldeb, amrywiaeth, gwahaniaethu, hawliau, cyfrinachedd a rhannu gwybodaeth wrth gyfrannu at ddatblygu a chynnal arferion iach a diogel yn yr amgylchedd gweithio
- K7 dulliau a ffyrdd o weithio sydd:
 - K7.1 yn cefnogi cydraddoldeb ac amrywiaeth wrth gyfrannu at ddatblygu a chynnal arferion iach a diogel yn yr amgylchedd

SFCSS9W

Cyflawni ymyriadau sefydlu/ adsefydlu i ddiwallu anghenion pobl â nam ar eu golwg

- gweithio
- K7.2 yn effeithiol wrth ddelio â, ac wrth herio gwybodaeth, dogfennau, systemau, strwythurau, gweithdrefnau ac arferion sy'n rhai gwahaniaethol
 - K7.3 yn foesegol ac yn cadw at unrhyw godau ymarfer sy'n berthnasol i'ch gwaith
 - K7.4 yn parchu syniadau, gwerthoedd ac egwyddorion pobl eraill wrth gyfrannu i ddatblygu a chynnal arferion iach a diogel yn yr amgylchedd gweithio

Gwerthoedd Craidd - Cymryd cyfrifoldeb am eich datblygiad proffesiynol parhaus eich hun a phobl eraill

Mae angen i chi wybod a deall:

- K8 gwybodaeth ddiweddar o, ac ymarfer gofynion cyfreithiol a sefydliadol ar gyfer cydraddoldeb, amrywiaeth, gwahaniaethu, hawliau, cyfrinachedd a rhannu gwybodaeth, a sut i ddiweddarau a datblygu eich arfer eich hun, ac arfer aelodau staff eraill ar y rhain
- K9 sut i gael mynediad at hyfforddiant a datblygiad i'ch galluogi i ymdrin â chyfyng-gyngor a gwrthdaro moesegol ar gyfer unigolion, y rheiny sy'n defnyddio gwasanaethau a staff

Deddfwriaeth a Pholisi a Gweithdrefnau Sefydliadol

Mae angen i chi wybod a deall:

- K10 deddfwriaeth gwledydd, y DU a'r UE, codau statudol, safonau, fframweithiau ac arweiniad sy'n berthnasol i arfer sefydlu/ adsefydlu a meysydd cysylltiedig, gan gynnwys arfer amlddisgyblaethol ac aml-sefydliadol, diogelu data a chyfrinachedd gwybodaeth
- K11 y gyfraith ryngwladol a pholisi cymdeithasol, gan gynnwys polisi ar ofal cymdeithasol, addysg, iechyd, tai a hawliau lles
- K12 tueddiadau demograffig a chymdeithasol
- K13 polisiau ar amrywiaeth, gwahaniaethu ac ar hyrwyddo annibyniaeth ac ymreolaeth plant, pobl ifanc, oedolion, teuluoedd, grwpiau a chymunedau, ac ymchwil ar eu heffeithiolrwydd

Theori ac Arfer Da - O'ch rhan chi eich hun

Mae angen i chi wybod a deall:

- K14 safonau yn eich gwaith eich hun a'r sector
- K15 theorïau dysgu, dulliau addysgu ac arddulliau dysgu at eich defnydd eich hun
- K16 theorïau am arfer a dulliau myfyriol sy'n effeithiol wrth fonitro'ch perfformiad eich hun
- K17 cymhwysu gwybodaeth broffesiynol, sgiliau addysgu a theori a thechnegau dysgu i'r ymyriad
- K18 gwerthuso'r defnydd o wybodaeth broffesiynol, sgiliau addysgu a theori a

SFCSS9W

Cyflawni ymyriadau sefydlu/ adsefydlu i ddiwallu anghenion pobl â nam ar eu golwg

thechnegau dysgu

Theori ac Arfer Da - O ran gwybodaeth

Mae angen i chi wybod a deall:

- K19 polisïau, gweithdrefnau a gofynion rheoleiddio ar gyfer diogelwch a chyfrinachedd gwybodaeth
- K20 sut i gael mynediad a defnyddio technoleg gwybodaeth a chyfathrebu (TGCh) a systemau electronig eraill a all helpu casglu gwybodaeth
- K21 deall gofal cymdeithasol, gwaith cymdeithasol, y gwasanaethau cymdeithasol a strwythurau cymdeithasol
- K22 gwersi a ddysgwyd o fethiannau difrifol mewn gwasanaeth ac arfer, ac o raglenni llwyddiannus
- K23 systemau ar gyfer monitro ansawdd

Theori ac Arfer Da- O ran sefydlu/ adsefydlu

Mae angen i chi wybod a deall:

- K24 egwyddorion, theorïau a dulliau o arfer sefydlu/ adsefydlu
- K25 theorïau ynglŷn ag effaith awdurdod a phŵer yn y rôl sefydlu/ adsefydlu.
- K26 safbwyntiau hanesyddol sefydlu/ adsefydlu a lles cymdeithasol
- K27 y cyd-destun ar gyfer adsefydlu ac arfer proffesiynol
- K28 materion cyfoes a thueddiadau mewn adsefydlu
- K29 deall pam mae pobl yn defnyddio sefydlu/ adsefydlu, gofal cymdeithasol a gwasanaethau iechyd
- K30 esboniadau seicolegol a chymdeithasegol o:
 - P30.1 twf a datblygiad pobl a'r ffactorau a all effeithio arno, gan gynnwys rhychwant oes llawn, h.y. datblygiad plentyn i
 - P30.2 atblygiad cydsyniad gerontoleg
 - P30.3 iechyd meddwl a lles
 - P30.4 rhyngweithiadau a pherthnasoedd cymdeithasol
 - P30.5 gwahaniaethu a gormes
 - P30.6 ymddygiad pobl
 - P30.7 hunanbenderfyniad a chymhelliant
- K31 asesiad gweithrediad pobl brin eu golwg a'r sgiliau angenrheidiol i gynnal hwn
- K32 dyfeisiadau a therapïau i bobl brin eu golwg
- K33 agweddau meddygol ar fyddardod, dallineb ac anghenion gweld a chlywed, gan gynnwys datblygiadau meddygol a'r goblygiadau gweithrediad cysylltiedig:
 - P33.1 anatomi a ffisioleg y llygad
 - P33.2 holl gyflyrau'r llygaid, a thriniaethau
 - P33.3 defnydd o olwg gweithredol
 - P33.4 dulliau therapiwtig
 - P33.5 cyferbyniad lliwiau
 - P33.6 golau

SFCSS9W

Cyflawni ymyriadau sefydlu/ adsefydlu i ddiwallu anghenion pobl â nam ar eu golwg

- P33.7 cyfarpar
- P33.8 prosesau i gofrestru ar gyfer tystysgrif nam ar y golwg
- P33.9 anatomi cyffredinol, ffisioleg ac effaith amrywiaeth o faterion iechyd, gan gynnwys colli dau synnwyr
- K34 y ffin rhwng sefydlu/ adsefydlu ac arfer optegol
- K35 opteg a'r system weledol
- K36 dehongli adroddiadau'r archwiliad clinigol
- K37 dallineb-byddardod
- K38 anabledau corfforol a dysgu
- K39 gweithrediad echddygol synhwyrdd
- K40 systemau cyfeiriadedd a symudedd
- K41 rheolaeth bersonol ar gyfer pobl â nam ar eu golwg
- K42 rheolaeth cartref ar gyfer pobl â nam ar eu golwg
- K43 adloniant, hamdden, cyflogaeth, addysg a thai ar gyfer pobl â nam ar eu golwg
- K44 amrywiaeth a'r defnydd o gyfarpar arbenigol, gan gynnwys technoleg hygyrch, technoleg gynorthwyol a'r rheiny sy'n gymorth i'r golwg
- K45 ymyriad/ hyfforddiant therapiwtig
- K46 datblygu, gweinyddu a goruchwyllo rhaglenni cyfeiriadedd a symudedd
- K47 sgiliau a thechnegau cyfeiriadedd a symudedd, gan gynnwys sgiliau tywysydd sy'n gallu gweld:
 - P47.1 sgiliau cyn cael ffon
 - P47.2 symudedd dan do
 - P47.3 symudedd yn yr awyr agored
 - P47.4 technegau ffon symbol
 - P47.5 technegau ffon arwain
 - P47.6 technegau ffon hir
 - P47.7 technegau cyfeiriadedd (gan gynnwys defnydd o leoli yn ôl sŵn, gwahaniaethu cinesthetig, cyffyrddiadol a chyffyrddol)
 - P47.8 datblygu a chynllunio llwybr
 - P47.9 cyfarpar – cymhorthion electronig ar gyfer cyfeiriadedd, a chyfarpar sonig
- K48 cymhwysu gwybodaeth a sgiliau proffesiynol i'r prosesau sefydlu/ adsefydlu:
 - P48.1 darllen ac ysgrifennu
 - P48.2 ffonio
 - P48.3 teipio
 - P48.4 braille a moon
 - P48.5 technoleg gwybodaeth
 - P48.6 rhyngweithio cymdeithasol
 - P48.7 colli dau synnwyr
 - P48.8 trefniant yn y cartref, a labelu
 - P48.9 coginio
 - P48.10 glanhau

SFCSS9W

Cyflawni ymyriadau sefydlu/ adsefydlu i ddiwallu anghenion pobl â nam ar eu golwg

- P48.11 golchi dillad
- P48.12 gofal personol
- P48.13 rheoli meddyginiaeth a chyflyrau iechyd
- P48.14 arian
- P48.15 anghenion addasu/ mynediad yn y tŷ
- P48.16 gofalu am rai sy'n ddibynol
- P48.17 siopa
- P48.18 cael mynediad i gyfleusterau hamdden, addysg a chymunedol
- P48.19 cael swydd a'i chynnal
- P48.20 hobiau a diddordebau
- P48.21 gwerthuso

Theori ac Arfer Da- O ran plant a phobl ifanc

Mae angen i chi wybod a deall:

- K49 theorïau a dulliau o hybu lles personol, cymdeithasol ac emosiynol gyda phlant a phobl ifanc
- K50 theorïau a dulliau arferion asesu da i'w defnyddio gyda phlant a phobl ifanc
- K51 theorïau addysgeg gan gynnwys strategaethau a dulliau hyfforddi i'w defnyddio gyda phlant a phobl ifanc
- K52 rheoli risg a diogelu plant a phobl ifanc rhag niwed
- K53 effaith gymdeithasol, emosiynol a seicolegol colli clyw, colli golwg a golwg diffygiol ar yr unigolyn a'r teulu, e.e. materion rhyw a rôl y rhieni
- K54 pwysigrwydd cynnwys pobl allweddol, a rhieni'n benodol (sydd yn aml yn meddu ar sgiliau a gwybodaeth helaeth), yn ogystal â phobl arwyddocaol eraill ym mywyd y plentyn neu unigolyn ifanc
- K55 dulliau o weithio ar draws ystodau oed ac anghenion gwahanol
- K56 deall rôl gwaith sefydlu gyda phlant a phobl ifanc
- K57 ystyried materion hunaniaeth, effeithiau gohiriedig newid a bod yn ymwybodol o arwyddion posibl fod rhywun yn mynd trwy gyfnod o drawsnewid penodol
- K58 gwybod am effaith debygol trawsnewidiadau allweddol, fel ysgariad, profedigaeth, teulu'n chwalu, glasoed, symud o'r ysgol gynradd i'r ysgol uwchradd, diweithdra a gadael cartref neu ofal
- K59 deall patrymau trawsnewid o blentyndod i fod yn oedolyn, a gwerthfawrogi y gall fod yn wahanol i'ch profiadau blaenorol chi
- K60 deall y gall fod angen cymorth ychwanegol ar blant a phobl ifanc sydd ag anabledau neu anghenion addysgol ychwanegol er mwyn rheoli trawsnewidiadau, a gwybod pa bryd i ofyn am gyngor arbenigol
- K61 gwybod y gall eu grŵp cyfoedion ddylanwadu ar blant a phobl ifanc.
- K62 esboniadau seicolegol a chymdeithasegol o:
 - P62.1 twf a datblygiad pobl a'r ffactorau a all effeithio arno, gan gynnwys rhychwant oes llawn, h.y. datblygiad plentyn i ddatblygiad cydsyniad gerontoleg

SFCSS9W

Cyflawni ymyriadau sefydlu/ adsefydlu i ddiwallu anghenion pobl â nam ar eu golwg

- P62.2 iechyd meddwl a lles
- P62.3 rhyngweithiadau a pherthnasoedd cymdeithasol
- P62.4 gwahaniaethu a gormes
- P62.5 ymddygiad pobl
- P62.6 hunanbenderfyniad a chymhelliant

Theori ac Arfer Da- O ran cyfathrebu

Mae angen i chi wybod a deall:

- K63 dulliau o ymgynghori â grwpiau gwahanol, gan gynnwys plant a phobl ifanc ac oedolion, eu sefydliadau neu'u grwpiau, a gwrando'n astud ar eu hadborth
- K64 dulliau ar gyfer casglu, dadansoddi a dehongli adborth i alluogi gwneud penderfyniadau ynglŷn â'ch cymorth
- K65 deall effaith namau lluosog. byddwch yn ymwybodol o bosibilrwydd camgyfathrebu yn yr amgylchiadau hyn, ac felly cynlluniwch yn ofalus sut fyddwch yn cyfathrebu gyda'r unigolyn, a defnyddiwch neu trefnwch y dulliau cyfathrebu mwyaf effeithiol
- K66 meddu ar y sgiliau i gynllunio cyfathrebu o flaen llaw a gwneud yn siwr fod y sgiliau angenrheidiol gennych, neu fod gennych fynediad i'r sgiliau cyfathrebu arbenigol sydd eu hangen
- K67 byddwch yn ymwybodol y gall fod yn well gan unigolion fynegi'u hunain gan ddefnyddio dull cyfathrebu gwahanol, o gymharu â'r dull sydd orau ganddynt i dderbyn gwybodaeth, ac addasu'ch ffordd o gyfathrebu'n unol â hynny
- K68 byddwch yn ddyfeisgar wrth oresgyn rhwystrau rhag cyfathrebu a rhwystrau sy'n cyfyngu ar annibyniaeth y bobl yr ydych yn eu cynorthwyo
- K69 adnabod a hwyluso dewis a defnydd pob unigolyn o'r iaith a/neu ffurf cyfathrebu
- K70 systemau cyfathrebu
- K71 dulliau eraill o gasglu gwybodaeth, e.e. cyfarpar wireless for the blind, gwasanaeth papurau newydd llafar (lleol a chenedlaethol) a'r gwasanaeth llyfrau llafar
- K72 cynnal ymddiriedaeth a hyder unigolion a phobl allweddol trwy gyfathrebu mewn modd agored, cywir a dealladwy.
- K73 gwybod sut i annog pobl eraill arwyddocaol a phobl allweddol i gynorthwyo'r unigolyn
- K74 gwybod am y modd y gall natur y berthynas rhwng yr unigolyn a'r bobl arwyddocaol eraill (neu bobl allweddol) newid y graddau y gallwch ofyn iddynt fod yn gysylltiedig, neu y byddai'r unigolyn yn dymuno iddynt fod yn gysylltiedig

Theori ac Arfer Da - O ran partneriaethau a chydweithio â phobl eraill

Mae angen i chi wybod K75 theorïau a dulliau ynglŷn â gweithio ar y cyd â'r prif grwpiau o bobl sy'n

SFCSS9W

Cyflawni ymyriadau sefydlu/ adsefydlu i ddiwallu anghenion pobl â nam ar eu golwg

a deall:

- defnyddio gwasanaethau
- K76 theorïau tlodi, diweithdra, anghenion iechyd a ffynonellau eraill gwahaniaethu ac anfantais, a'u heffaith ar allgáu cymdeithasol
- K77 theorïau ynglŷn ag effaith gwahaniaethau a gormes a'r dulliau o weithio gydag amrywiaeth
- K78 gwybodaeth am yr ystod o adnoddau a gwasanaethau lleol a chenedlaethol priodol yn ymwneud â sefydlu/
- K79 dulliau o weithio amlddisgyblaethol
- K80 strwythurau, polisïau a gweithdrefnau sefydliadol ar gyfer cyfeirio
- K81 dulliau ar gyfer adnabod, asesu a rheoli risg
- K82 ymwybyddiaeth o faterion pŵer mewn lleoliadau gwaith amrywiol, ac effaith y rhain ar ganlyniadau gwasanaeth, e.e. lleoliadau cartref, lleoliadau tai gwarchod ac ati

SFCSS9W

Cyflawni ymyriadau sefydlu/ adsefydlu i ddiwallu anghenion pobl â nam ar eu golwg

Gwybodaeth ychwanegol

Gwerthoedd

Mae'r gwerthoedd sy'n sail i'r safon hon wedi'u deillio o'r datganiad o ddiben allweddol¹. Mae'n rhaid i chi weithio'n unol ag egwyddorion a gwerthoedd y safonau gwasanaeth perthnasol, arweiniad a chodau ymarfer/ ymddygiad ar gyfer iechyd a gofal cymdeithasol yn y pedair gwlad i gyflawni'r safon hon. ¹Diben allweddol gweithlu'r gwasanaethau synhwyrdd yw grymuso pobl sy'n defnyddio'r gwasanaethau hyn er mwyn cynyddu'u hannibyniaeth, eu cyfleoedd, eu cryfderau a'u sgiliau i'r eithaf.

Geirfa

Mae'r adran hon yn rhoi esboniadau o'r geiriau a'r cysyniadau allweddol sy'n cael eu defnyddio yn y safon benodol hon. Noder, mewn Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol, mae'n eithaf cyffredin dod o hyd i eiriau neu ymadroddion y byddwch chi'n gyfarwydd â hwy, ond rhai y gellir ym manylion y safonau, eu defnyddio mewn ffordd benodol iawn. Felly, byddem yn eich annog i ddarllen yr adran hon yn ofalus cyn i chi ddechrau gweithio gyda'r safon a chyfeirio'n ôl at yr adran hon yn ôl yr angen.

Cymorth gweithredol

Cymorth sy'n annog y sawl â nam ar ei olwg i gynyddu'i annibyniaeth i'r eithaf ac sy'n hyrwyddo dewisiadau ffordd o fyw. Yn achos plant a phobl ifanc byddai hyn yn berthnasol hefyd i rôl rhiant/ gofalwr neu'r plant eu hunain fel rhan o'u proses cynllunio gofal eu hunain.

Cyfathrebu

Mae'r safon hon yn dweud yn glir:

1. Bod rhai i chi feddu ar y sgiliau i allu cyfathrebu'n effeithiol gyda'r unigolyn sydd â nam ar ei olwg, neu mewn achos lle mae angen cyfathrebwyr arbenigol, trefnu'r rhain
2. Y dylech ddefnyddio'r dull cyfathrebu sydd orau gan yr unigolyn, yn dderbyngar ac yn fynegol, yn y ffurf fwyaf priodol, a dylech wrando'n astud
3. Bod angen i chi fod yn ymwybodol yn gyson bod cyfathrebu â rhywun â nam ar ei olwg yn gymhleth, a bod y risg camddeall yn un sylweddol

Adborth adeiladol

Adborth sy'n broses ddwy ffordd yn cael ei gyfleu yn y modd mwyaf priodol i'r sawl sy'n derbyn yr adborth, er mwyn cyfrannu at ei ddatblygiad a'i dwf personol. Mae'r safon yn gofyn i chi gael adborth adeiladol er mwyn cyfrannu at eich datblygiad eich hun. Yn achos y rheiny sy'n gweithio gyda phlant a phobl ifanc, bydd cyfleoedd am adborth yn uniongyrchol i blant a phobl ifanc a'u cynrychiolwyr, neu ganddynt.

Anghenion cymhleth a nam ar y synhwyrddau

SFCSS9W

Cyflawni ymyriadau sefydlu/ adsefydlu i ddiwallu anghenion pobl â nam ar eu golwg

Mae anghenion cymhleth yn cyfeirio at achosion anabledd lluosog. Anabledd lluosog yw "lle mae un nam yn cael effaith ganlyniadol ar un neu fwy o anableddau. Mae hyn yn golygu eu bod yn cael eu cymhlethu. Mae anabledd lluosog yn gofyn am ymagwedd gwbl wahanol i hynny a ddefnyddir gan weithwyr y mae eu hyfforddiant wedi canolbwyntio'n draddodiadol ar agweddau meddygol pob nam ar wahân. Mae'n ofynnol bod â gwybodaeth am ganlyniadau posibl y namau unigol, a'r sgil i wybod pa dechneg i'w defnyddio, addasu neu gyfuno, a pha bryd y bydd angen mabwysiadu dulliau newydd i ymdopi â lluosogrwydd problemau ac anfanteision". (Ffynhonnell: CCETSW 1993)

Cyfleoedd i ddatblygu

Anogir y rhain fel rhan o gyfnod cynefino a datblygiad proffesiynol parhaus (DPP) ac maent yn cynnwys amrywiaeth o ddulliau, e.e. cyrsiau hyfforddi, rhaglenni addysgol, cymwysterau, hyfforddiant, mentora, setiau dysgu gweithredol, darllen, dysgu hunangyfeiriedig, cyfleoedd am secondiad a chymorth personol a phroffesiynol.

Anfantais, gwahaniaethu ac allgáu cymdeithasol

Mae hyn yn ymwneud â hil, rhyw, crefydd, sectyddiaeth, iaith, oed, dosbarth, anabledd (gan gynnwys anabledd synhwyrdd), tlodi, diwylliant, credo a chyfeiriadedd rhywiol. Yn ymarferol, mae'n rhaid i chi roi ystyriaeth i'r polisïau a'r gweithdrefnau perthnasol yn eich sefydliad neu asiantaeth.

Grymuso

Proses yw grymuso o alluogi unigolion (plant, pobl ifanc ac oedolion) sydd dan anfantais ar lefel bersonol a sefydliadol i gael mwy o ymreolaeth a rheolaeth dros eu bywydau.

Asesiad Gweithrediad

Mae asesiad gweithrediad yn mesur pa mor dda y mae unigolyn yn defnyddio'i synhwyrddau i gyflawni tasgau arferol mewn lleoedd gwahanol a chyda deunyddiau gwahanol yn ystod diwrnod.

Arweiniad

Gall arweiniad fod yn genedlaethol, yn lleol neu'n sefydliadol.

Unigolion

Yn y safon mae "unigolyn" yn cyfeirio at blant, pobl ifanc ac oedolion sydd â nam ar y golwg ac y gall fod angen gofal iechyd a/neu ofal cymdeithasol arnynt ynghyd â gwasanaethau plant, addysgol neu hyfforddi. Mae'n cyfeirio hefyd at eiriolwyr a dehonglwyr neu bobl sy'n gweithio gyda hwy i fynegi'u barn, dymuniadau neu deimladau ac i siarad ar eu rhan.

SFCSS9W

Cyflawni ymyriadau sefydlu/ adsefydlu i ddiwallu anghenion pobl â nam ar eu golwg

Materion

Mae materion yn golygu'r hyn sy'n effeithio ar unigolyn â nam ar ei olwg, neu sy'n berthnasol i'w brofiad. Nid yw'r defnydd o'r gair "mater" yn ymhygu anhawster, ond yn hytrach agwedd ar fywyd yr unigolyn sy'n ffocws y gwaith presennol.

Pobl allweddol

Mae pobl allweddol yn cynnwys: teulu, ffrindiau, gofalmwr, gweithiwr cymdeithasol, gweithiwr cymorth, model rôl, cyfeillachwr, eiriolwyr, gweithwyr sefydlu/ adsefydlu, arweinwyr cyfathrebu ac eraill y mae gan yr unigolyn berthynas gefnogol â hwy.

Gweithio mewn partneriaeth

Y broses o weithio ar y cyd â gweithwyr proffesiynol eraill neu sefydliadau, e.e. Optometryddion, Swyddogion Cyswllt Clinig Llygaid, Adrannau Ysbyty, y rheiny mewn addysg neu hyfforddiant, Cymdeithasau Lleol a Gwasanaethau Gwirfoddol a Chymunedol (Sefydliadau Trydydd Sector) i godi proffil materion yn ymwneud â nam ar y golwg a chynnig cymorth priodol.

Gwybodaeth broffesiynol

Mae'n cyfeirio at wybodaeth ynglŷn â maes arbenigol eich gwaith a sut i'w chymhwyso'n ymarferol.

Adsefydlu/ sefydlu

Mae adsefydlu yn ymwneud ag ystod eang o gymorth i gynyddu annibyniaeth, sgiliau a hyder i'r eithaf. Gall adsefydlu gynnwys helpu pobl i adfer gallu neu weithrediad a gollwyd yn sgil salwch neu anafiadau. Mae sefydlu'n diffinio'r defnydd cydlynus o fesurau meddygol, cymdeithasol, addysgol a galwedigaethol i helpu pobl ddatblygu'u gallu i weithredu. Mae hyn yn cyferbynnu â helpu pobl i adfer galluoedd a gollwyd yn sgil salwch neu anafiadau, yn hytrach na phobl sydd wedi'u geni â namau.

Hawliau

Yr hawliau sydd gan unigolion:

1. I gael eu parchu
2. I gael triniaeth gyfartal a pheidio â gwahaniaethu yn eu herbyn
3. I gael eu trin fel unigolyn
4. I gael eu trin mewn ffordd urddasol
5. I gael preifatrwydd
6. I gael eu diogelu rhag perygl a niwed
7. I gael gofal mewn ffordd a ddewisir ganddynt
8. I gael mynediad at wybodaeth amdanynt eu hunain
9. I gyfathrebu gan ddefnyddio'r dulliau cyfathrebu a'r iaith sydd orau ganddynt

SFCSS9W

Cyflawni ymyriadau sefydlu/ adsefydlu i ddiwallu anghenion pobl â nam ar eu golwg

Yn achos plant a phobl ifanc, mae'r hawl ganddynt i gael eu cynnwys yn weithredol yn y penderfyniadau sy'n effeithio arnynt.

Risgiau

Risg yw canlyniad anochel pobl yn gwneud penderfyniadau ynglŷn â'u bywydau. Ond mae'n golygu pethau gwahanol i bobl wahanol. Nid oes un diffiniad penodol. Mewn gofal cymdeithasol, fel yng ngweddill bywyd, gellir edrych ar risg fel rhywbeth negyddol. Oherwydd canfyddiadau o risg, a all fod yn real neu beidio, gall unigolyn gael ei atal rhag gwneud pethau y mae'r rhan fwyaf o bobl yn eu cymryd yn ganiataol. Felly rhaid profi ac asesu risg ganfyddedig yn erbyn buddion tebygol cymryd rhan weithredol yn y gymuned, dysgu sgiliau newydd a magu hyder. Yr hyn y mae angen ei ystyried yw canlyniad gweithred a thebygolrwydd unrhyw niwed yn ei sgil. Trwy ystyried y buddion o ran annibyniaeth, lles a dewis, dylai fod modd i unigolyn gael cynllun cymorth sy'n ei alluogi i reoli risgiau a nodir. Mae angen gwneud penderfyniad ynglŷn â'r risg ganfyddedig neu'r risg wirioneddol ar y cyd â'r sawl sy'n defnyddio gwasanaethau ei hun, yn ogystal â'r gweithwyr proffesiynol sydd ynghlwm. Yn union fel y mae cymryd risg yn ddewis personol, canfyddiadau yw lefelau risg, a dylai barn ynglŷn â lefel dderbyniol o risg fod yn benderfyniad ar y cyd.

Gwasanaethau

Mae'n cyfeirio at wasanaethau sy'n cael eu darparu gan eich sefydliad eich hun neu gan asiantaethau eraill.

Pobl eraill arwyddocaol

Fe'i defnyddir yma i olygu unrhyw unigolyn (unigolion) y mae'r unigolyn yn dymuno'u cynnwys yn ei raglen ofal. Gall hyn gynnwys partner, perthynas a/ neu ffrind, ond mae hefyd yn cynnwys aelodau eraill y gymuned neu weithwyr eraill fel gwirfoddolwyr, ymarferwyr gofal eraill, eiriolwr, dehonglydd a swyddog yr heddlu neu swyddog carchar. Am resymau rheoleiddio, yn achos plant, mae pobl eraill arwyddocaol yn debygol o fod yn aelodau o'r teulu oni bai bod y plentyn yn destun gorchymyn gofal.

Model Cymdeithasol o anabledd

Mae'r Model Cymdeithasol o anabledd yn dweud yr achosir anabledd gan y modd y mae cymdeithas wedi'i threfnu, yn hytrach na chan nam unigolyn neu nodwedd wahanol unigolyn. Mae'r Model Cymdeithasol o anabledd yn edrych ar ffyrdd o ddiddymu rhwystrau sy'n cyfyngu ar ddewisiadau bywyd i bobl â namau* neu wahaniaethau. Pan gaiff y rhwystrau eu diddymu, gall pobl anabl fod yn annibynnol ac yn gyfartal yn y gymdeithas, gyda dewis a rheolaeth dros eu bywydau eu hunain. Datblygwyd y Model Cymdeithasol o anabledd gan bobl anabl am nad oedd y model meddygol traddodiadol yn esbonio'u

SFCSS9W

Cyflawni ymyriadau sefydlu/ adsefydlu i ddiwallu anghenion pobl â nam ar eu golwg

profiad personol o anabledd nac ychwaith yn helpu i ddatblygu ffyrdd mwy cynhwysol o fyw. (*Diffinnir nam fel terfyn gweithrediad corfforol, meddyliol neu synhwyrdd unigolyn ar sail hirdymor.) Dyfyniad o children in the picture www.childreninthepicture.org.uk/au_socialmodel

Ffynonellau gwybodaeth

Byddant yn cynnwys amrywiaeth eang o wybodaeth gyfredol. Er enghraifft o:

- Sefydliadau proffesiynol, e.e. cyrff proffesiynol, cymdeithasau masnachu ac undebau llafur
- Cysylltiadau proffesiynol, e.e. cydweithwyr, mentor, goruchwyliwr, tiwtoriaid/ darlithwyr ac ymchwilwyr
- Ffynonellau ysgrifenedig, e.e. cylchgronau proffesiynol, adroddiadau ymchwil a dogfennau polisi
- Rhwydweithiau fel grwpiau pobl dduon a lleiafrifoedd ethnig, i ystyried materion diwylliannol, e.e. ymprydio, gwyliau a blaenoriaethau.

Goruchwyliaeth

Mae goruchwyliaeth yn golygu proses o adolygu penderfyniadau gwaith unigolyn mewn modd cefnogol er mwyn datblygu'i arfer. Gall fod yn ffurfiol, yn anffurfiol, gall gael ei darparu o fewn eich sefydliad, ei darparu o du allan i'ch sefydliad (Sylwer, cydnabyddir bod goruchwyliaeth o ran gwaith gyda phlant a phobl ifanc yn wahanol i oruchwyliaeth gwaith gydag oedolion).

Cymorth

Mae'n cyfeirio at y cymorth a ddarparwch. Mae'n cynnwys: esboniad llafar, gwybodaeth ysgrifenedig, mynd gyda'r unigolyn neu drefnu i hyn ddiwydd.

Trawsnewidiadau

Newidiadau dyddiol ac ysbeidiol ym mywyd unigolyn yw trawsnewidiadau a all effeithio ar ei les, y ffordd y mae'n ymddwyn ac yn datblygu a'i allu i barhau i ddysgu ac ymdopi â newidiadau eraill. Mae dau brif fath o drawsnewidiadau: mae'r cyntaf yn cynnwys trawsnewidiadau mewn bywyd bob dydd, er enghraifft gydag oedolion yn symud o ac i gartref/ y ddarpariaeth i ganolfan dydd, ac i blant, mynd o ac i gartref/ y ddarpariaeth i'r ysgol. Maent hefyd yn cynnwys newid gweithgareddau ac arferion yn ystod y dydd lle mae disgwyliaid a gofynion gwahanol gan y plentyn, yr unigolyn ifanc neu'r oedolyn. Trawsnewidiad ysbeidiol yw'r ail, ac mae'n golygu newid sylweddol i'r unigolyn. Gellir rhannu'r trawsnewidiadau hyn i dri chategori. Yn gyntaf, y rheiny sy'n gyffredin i'r rhan fwyaf o bobl; er enghraifft, pan fydd pobl yn symud o un math o lety ac amgylchedd byw i un arall. Yn ail, y rheiny sy'n cael eu rhannu gan nifer sylweddol o gyfoedion, fel teuluoedd yn gwahanu. Yn drydydd, y rheiny sy'n drawsnewidiadau personol, ac ni all pobl eraill eu rhannu, nac ychwaith eu deall. I blant a phobl ifanc, bydd y trawsnewidiad cyntaf yn cynnwys trosglwyddo rhwng blynyddoedd yn yr un ysgol, neu goleg,

SFCSS9W

Cyflawni ymyriadau sefydlu/ adsefydlu i ddiwallu anghenion pobl â nam ar eu golwg

neu drosglwyddo o un ysgol i ysgol arall. Fe allai hefyd gynnwys profiadau trawsnewid fel newidiadau corfforol, e.e. cychwyn glasoed. Gall yr ail gynnwys eu rhieni'n cael ysgariad. Mae'r trydydd mewn gofal maeth neu ofal preswyl, cael rhiant neu ofalwr sy'n camddefnyddio cyffuriau neu alcohol, neu fod yn ofalwr ifanc. (Ffynhonnell: Arweinyddiaeth a rheolaeth Rhif Cyfeirnod NOS: LMC B3)

Gwerthoedd ac egwyddorion

Yw'r rheiny a bennir gan: gyrrff proffesiynol, y llywodraeth, eich cyflogwr, defnyddwyr gwasanaeth a'u gofalwyr a chan gyrrff cenedlaethol perthnasol.

Y rhai â nam ar eu golwg

Yn y safon hon mae'r rhai â nam ar eu golwg yn derm generig. Mae'n cyfeirio at bobl (plant, pobl ifanc ac oedolion) sydd â nam ar y golwg, nam difrifol ar y golwg ac mae'n cynnwys pobl sy'n ddall, yn rhannol ddall neu Bobl Ddall a Byddar.

Cysylltiadau Allanol

Bydd y **wybodaeth a'r ddealltwriaeth** ar gyfer y safon hon yn ymwneud â gofynion rheoleiddio penodol i wledydd a chodau ymarfer sy'n gymwys I gwmpas eich gwaith a rhai eich cydweithwyr. Bydd yn ymwneud hefyd â'r rôl a'r lefel cyfrifoldeb sydd gennych yn eich sefydliad er mwyn ymgymryd â gweithgareddau i gyflawni gwasanaeth o ansawdd uchel

Mae arfer cymwys yn gyfuniad o gymhwyso sgiliau a gwybodaeth dan ddylanwad gwerthoedd a moeseg. Mae'r fanyleb hon yn nodi manylion y wybodaeth a'r ddealltwriaeth y mae'n ofynnol eu cael i ymarfer yn gymwys ar gyfer y perfformiad a ddisgrifir yn y safon hon.

Wrth ddefnyddio'r fanyleb hon mae'n bwysig darllen y gofynion gwybodaeth mewn perthynas â disgwyliadau a gofynion eich rôl swydd.

Mae angen i chi ddangos eich bod yn gwybod, yn deall ac yn gallu cymhwyso'r uchod yn ymarferol yn unol â'ch lefel profiad a'ch statws.

SFCSS9W

Cyflawni ymyriadau sefydlu/ adsefydlu i ddiwallu anghenion pobl â nam ar eu golwg

Datblygwyd gan Skills for Care and Development

Fersiwn rhif 1

Dyddiad cymeradwyo Tachwedd 2008

Dyddiad adolygu a awgrymir Tachwedd 2013

Dilysrwydd Cyfredol

Statws Gwreiddiol

Sefydliad cychwynnol Skills for Care and Development

RCU gwreiddiol SCDSS9

Galwedigaethau perthnasol Iechyd, Gwasanaethau Cyhoeddus a Gofal; Iechyd a Gofal Cymdeithasol; Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol Swyddogion; Gweithwyr Iechyd Proffesiynol; Gwasanaethau Cysylltiedig Gofal Iechyd Personol a;

Cyfes/Set Gwasanaethau Synhwyrdd

Geiriau Allweddol